

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет германської філології і перекладу
(назва факультету)
Кафедра німецької філології

СИЛАБУС

Курс за вибором з лінгвістики
«Національно-культурна маркованість лексичних одиниць
у німецько-українському перекладі»

для студентів

галузь знань 03 Гуманітарні науки

спеціальність 035 Філологія

спеціалізація 035.043 Германські мови і літератури (переклад включно), перша - німецька

освітній рівень Перший (бакалаврський) рівень

освітньо-професійна програма Німецька мова і література, друга іноземна мова, переклад

статус дисципліни вибіркова

Форма навчання денна

Навчальний рік 2022–2023

Семестр 7-й

Кількість кредитів ЄКТС 2

Мова навчання німецька

Форма підсумкового контролю залік

КИЇВ – 2022

1.Анотація навчальної дисципліни: ознайомити студентів із національно-культурною маркованою лексикою в сучасній німецькій мові. Важливе місце в курсі відводиться комплексному розгляду міжкультурної комунікації, формуванню лінгвосоціокультурної компетенції засобами іноземної мови та процесу перекладу як специфічному компоненту комунікації.

2.Загальний обсяг (відповідно до робочого навчального плану)

2 кредити ЄКТС;

60 год.,

у тому числі:

лекції – 20 год.

самостійна робота – 40 год.

3.Мета вивчення дисципліни «Курс за вибором з лінгвістики «Національно-культурна маркованість лексичних одиниць у німецько-українському перекладі» полягає у формуванні у майбутніх фахівців чіткої уяви про семантичні відношення у словниковому складі німецької мови, про зовнішні та внутрішні причини змін у системі мови, а також закономірностей перекладу національно-культурно маркованої лексики у німецько-українському перекладі.

4. Перелік практичних дисциплін

7 семестр

- 1.Міжкультурне вивчення іноземних мов майбутніми перекладачами в умовах європейської інтеграції
- 2.Міжкультурна комунікація як умова формування соціокультурної толерантності у майбутніх перекладачів
3. Формування лінгвосоціокультурної компетенції засобами іноземної мови
4. Лінгвокультурологічний аспект міжкультурної комунікації
5. Лінгвокультурні фактори передачі текстів
- 6.Процес перекладу як специфічний компонент комунікації
- 7.Оригінал як об'єкт перекладу, як джерело адекватності та неадекватності
8. Засоби передачі реалій
9. Переклад власних назв як перекладознавча проблема
10. МКР

5.Система оцінювання результатів навчання (*критерії оцінювання результатів навчання та засоби діагностики навчальних досягнень студентів*)

Система контролю й оцінювання знань, умінь та навичок студентів з курсу «Курс за вибором: Національно-культурна маркованість лексичних одиниць у німецько-українському перекладі» передбачає декілька видів контролю.

Поточний контроль знань здійснюється як усно, так і письмово під час лекційних занять: усне опитування студентів, письмове виконання міні-тесту, усні короткі повідомлення.

Рубіжний контроль включає як усні, так і письмові форми. До усної належить: опитування, до письмової форми: міні-тест.

Підсумковий контроль передбачає написання МКР наприкінці семестру та складання заліку у цьому семестрі.

5.1 форми та критерії оцінювання:

- підсумкове оцінювання залік

Залік відбувається в усній формі. Викладач оцінює відповідь студента на заліку у 4-бальній шкалі. Відмітка про залік у національній шкалі («**зараховано**», «**не зараховано**») та оцінка в шкалі ЄКТС виставляється на підставі загального бала за виконання усіх завдань студента за дисципліну таким чином:

90 – 100 балів –	A
82 – 89 балів –	B
75 – 81 бал –	C
66 – 74 бали –	D
60 – 65 бали –	E
59 балів та нижче –	FX

5.2 Організація оцінювання (обов'язково зазначається порядок організації передбачених робочою програмою навчальної дисципліни форм оцінювання із зазначенням орієнтовного графіка оцінювання):

Підсумковий контроль (залік)

5.3 Шкала відповідності оцінок

Підсумкова оцінка за дисципліну виставляється за підсумковим рейтинговим балом (сума семестрового рейтингового бала та екзаменаційного бала) за таблицею:

<i>Рейтинговий бал</i>	<i>Оцінка за шкалою ЄКТС</i>	<i>Оцінка за національною шкалою</i>
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
66-74	D	задовільно
60-65	E	
59 і менше	FX	незадовільно з можливістю повторного складання

6.Рекомендовані джерела

Основні (базові):

- 1.Башук Н. Лінгвокультурологічний аспект міжкультурної комунікації / Наталія Башук // Формула компетентності перекладача: матеріали міжнародної науково-методичної конференції. – К.: НТУУ "КПІ", 2010. – С. 79–83.
- 2.Бондар М. В. Класифікація національно маркованих одиниць / Мар'яна Володимирівна Бондар. – К.: Науковий вісник кафедри Юнеско КНЛУ Серія Філологія. Педагогіка. Психологія. – 2015. – №30. – С. 31–35.

3. Виноградов В.С. Лексические вопросы перевода художественной прозы. – М.: Изд-во Моск. гос. ун-та, 1978. – 174 с.
4. Влахов С.И., Флорин С.П. Непере译имое в переводе. – М.: Высшая школа, 1986. – 340 с.
5. Гаман І.В. Національно-специфічна реалія як складова картина світу // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти: Зб. наук. праць. – Х., 2009. – Вип.23–24. – С. 85–87.
6. Гудий К.А. От оригинала к переводу: проблема взаимодействия автора и переводчика / Филология и лингвистика в современном обществе: материалы междунар. заоч. науч. конф. (г. Москва, май 2012 г.). – М.: Буки-Веди, 2012. – С. 99-103.
7. Єфімова О. Формування лінгвосоціокультурної компетенції у студентів вищих навчальних закладів засобами іноземної мови / Ольга Єфімова // Формула компетентності перекладача: матеріали міжнародної науково-методичної конференції. – К.: НТУУ "КПІ", 2010. – С. 94–96.
8. Зорівчак Р. П. Реалія і переклад. – Львів: Вид-во при Львів. ун-ті, 1989. – 216 с.
9. Іваніна Т. Димінутивна форма власних назв як перекладознавча проблема / Тетяна Іваніна // Формула компетентності перекладача: матеріали міжнародної науково-методичної конференції. – К.: НТУУ "КПІ", 2010. – С. 99–100.
10. Кияк Т.Р., Огуй О.Д., Науменко А.М. Теорія і практика перекладу (німецька мова). Підручник для студентів вищих навчальних закладів / Кияк Тарас Романович, Огуй Олександр Дмитрович, Науменко Анатолій Максимович. – Вінниця: Нова книга, 2006. – 592 с.
11. Клименко О.Л. Про переклад субстандартної лексики // Методологічні проблеми перекладу на сучасному етапі / Клименко Ольга Леонідівна. – Суми: СумДУ, 1999. – 195 с.
12. Комиссаров В.Н. Культурно-этнографическая концепция перевода / Сб. научных трудов МГПИИЯ, №375, 1991.
13. Котвицька В. Міжкультурна комунікація як умова формування соціокультурної толерантності у майбутніх перекладачів / Вікторія Котвицька // Формула компетентності перекладача: матеріали міжнародної науково-методичної конференції. – К.: НТУУ "КПІ", 2010. – С. 101–102.
14. Макухіна С. В. Переклад як засіб міжкультурної комунікації / Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя, Філологічні науки. – 2014. – Книга 3. – С. 110-113.
15. Лазебна О. Структура и содержание подготовки будущих переводчиков / Олена Лазебна // Формула компетентності перекладача: матеріали міжнародної науково-методичної конференції. – К.: НТУУ "КПІ", 2010. – С. 128–130.
16. Латышев Л.К. К проблеме переводческих ошибок // Перевод и лингвистика как текста / Отв. ред. И.И. Убин. – М.: ВЦП, 1994. – С.87-95.
17. Латышев Л. К. Курс перевода: Эквивалентность перевода и способы ее достижения / Латышев Лев Константинович. – М.: Международные отношения, 1986. – 247 с.
18. Латышев Л. К. Технология перевода. Учебное пособие по подготовке переводчиков (с нем. яз) / Л. К. Латышев. – М.: НВИ – ТЕЗАУРУС, 2000. – С. 147–153.
19. Морська Л. Переклад власних назв у газетних текстах / Лариса Морська // Формула компетентності перекладача: матеріали міжнародної науково-методичної конференції. – К.: НТУУ "КПІ", 2010. – С. 31–33.
20. Надточій Ю. Процес перекладу як специфічний компонент комунікації / Юлія Надточій // Формула компетентності перекладача: матеріали міжнародної науково-методичної конференції. – К.: НТУУ "КПІ", 2010. – С. 39–40.
21. Ризун В.В. К вопросу о социально-культурной адаптации художественного произведения. Теория и практика перевода / Ризун Владимир Владимирович. – К.: Вища школа, 1982 (стр. 3-12)
22. Романенко Ю. Лінгвокультурологічний аспект міжкультурної комунікації / Юлія Романенко // Формула компетентності перекладача: матеріали міжнародної науково-методичної конференції. – К.: НТУУ "КПІ", 2010. – С. 109–111.
23. Серета Н.А. Національно-культурна маркованість лексичних одиниць у німецько-українському перекладі // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – Одеса: Вид. дім "Гельветика". – Вип. 39, том 3. – Серія: Філологія. 2019. С. 79–82.

24. Федух І. Формування лінгвосоціокультурної компетенції майбутнього перекладача на практичних заняттях з іноземної мови / Ірина Федух // *Формула компетентності перекладача: матеріали міжнародної науково-методичної конференції*. – К.: НТУУ "КПІ", 2010. – С. 115–116.
25. Чередниченко О. І. Оказіональні відповідники і переклад на різних рівнях еквівалентності // *Теорія і практика перекладу / Чередниченко Олександр Іванович*. – К.: Вища школа, 1981. – 177 с.

Додаткові:

1. Гак В.Г. Высказывание и ситуация // *Проблемы культурной лингвистики*. – М.: Наука, 1973. – С. 349–372.
2. Гак В.Г. Межъязыковая асимметрия и прогнозирование переводческих трансформаций // *Теория перевода и научные основы подготовки переводчиков / Тезисы всесоюзной конференции. Часть 1*. – М.: МГПИИЯ им. М. Тореца, 1975.
3. Гатилова А.К. Безэквивалентная лексика как понятие и явление: Автореф. Дис. . канд. фил. наук. – М., 1996.
4. Добровольский Д. О. Национально-культурная специфика во фразеологии // *Вопросы языкознания*. 1997. – № 6.
5. Жених Е. Особенности природы немецкой безэквивалентной лексики и её влияние на перевод (с немецкого языка на русский): Автореф. Дис. . канд. фил. наук. – М., 2000.
6. Мальцева К.С. Міжкультурні непорозуміння і проблема міжкультурного перекладу / К.С. Мальцева. – К., 2002. – С. 20
7. Мірам Г.Е., Дейнеко В.В. Основы перекладу. – К.: Ніка-Центр, 2002. – 237 с.
8. Ортега-и-Гассет Х. Нищета и блеск перевода // Ортега-и-Гассет Х. *Что такое философия?* / Отв. ред. М.А. Киссель. – М.: Наука, 1991.
9. Пнменова М. В. Ментальность: лингвистический аспект: Учебн. Пособие. – Кемерово: КемГУ, 1996.
10. Писанова Т.В. Национально-культурные аспекты оценочной семантики. – М.: Из-во ИКАР, 1997.
11. Сорокин Ю.А., Марковина И.Ю. Национально-культурная специфика художественного текста: Конспект лекций / Отв. ред. М.В. Шулега. – М., 1989.
12. Сорокин Ю.А., Марковина И.Ю. Текст и его национально-культурная специфика // *Текст и перевод* / Отв. ред. А.Д. Швейцер. – М.: Наука, 1988.
13. Тер-Минасова С.Г. Язык и межкультурная коммуникация. – М.: Слово 2000.
14. Тимко Н.В. Фактор «культура» в переводе / Н. В. Тимко; Курск. гос. ун-т. – [2-е изд., дополн.]. – Курск: Курск. гос. ун-т, 2007. – 154 с.
15. Тупиця О. Явище безеквівалентності в лексичній системі мови: проблеми іншомовного відтворення // О. Тупиця // *Рідне слово в етнокультурному вимірі*. – Дрогобич: Посвіт. – 2016. – С. 200–213.
16. Хайруллин В.И. Лингвокультурологические и когнитивные аспекты перевода: Дис.д.ф.н. – М., 1995.
17. Хайруллин В.И, Лингвокультурологические и когнитивные аспекты перевода: Автореф. Дис. док. фил. наук. – М., 1998.
18. Хачатурян И. Реалия и переводимость // *Мастерство перевода*. – Сб.9. – М., 1973.
19. Хухуни Г.Т. Перевод как средство достижения межкультурного понимания // *психолінгвістика і межкультурне взаємопонимання: Тезиси докл. X Всесоюз. симп.* – М., 1991. С. 314 -315.
20. Швейцер А.Д. Перевод в контексте культурной традиции // *Литературный язык и культурная традиция*. – М., 1994.
21. Löwe V. Funktionsgerechte Kulturkompetenz von Translatoren: Desiderata an eine universitäre Ausbildung (am Beispiel des Russischen). In: Vermeer, Hans J. (ed.) *Kulturspezifisch des translatorischen Handelns*, 2. Aufl. – Heidelberg: th – translatorisches handeln (schriftenreihe der allgemeinen

übersetzungs- und dolmetschwissenschaft des instituts für übersetzen und dolmetschen der universität heidelberg, Bd. 3, 1990. – S. 91–111.

22.Löwe B. Welches Kulturwissen braucht der Translator, und wie soll er es erwerben? In: TextconText 9.1, 1994. – S. 13–21.

23.Neubert A. Teaching Translation as Text. In: Drescher, Horst W. (ed.) Transfer. Übersetzen - Dolmetschen – Interkulturalität. – Frankfurt am Main/Berlin/Bern/New York/Paris/Wien: Peter Lang (FASK Publikationen des Fachbereichs Angewandte Sprach- und Kulturwissenschaft der Johannes Gutenberg-Universität Mainz in Gernersheim, Reihe A, Bd. 23, 1997. – S. 75–90.

24.Schmidt S. J. Text und Kommunikat. Zum Textbegriff einer Literaturwissenschaft des Faches Deutsch als Fremdsprache. In: Wierlacher, Alois (ed.) Fremdsprache Deutsch 1. – München: Wilhelm Fink Verlag (UTB 912), 1980. – S. 177–299.

25.Schwend J. Joachim Schwend. Kultur, Kulturwissenschaft und Translation. In: Drescher, Horst W. (ed.) Transfer: Übersetzen – Dolmetschen – Interkulturalität. – Frankfurt am Main/Berlin/Bern/New York/Paris/Wien: Peter Lang (FASK Publikationen des Fachbereichs Angewandte Sprach- und Kulturwissenschaft der Johannes Gutenberg Universität Mainz in Gernersheim, Reihe A, Bd. 23, 1997. – S. 263–278.

26.Wilss W. / Wolfram Wilss. Übersetzungswissenschaft: eine Interdisziplin? In: Drescher, Horst W. (ed.) Transfer. Übersetzen – Dolmetschen Interkulturalität. – Frankfurt am Main/Berlin/Bern/New York/Paris/Wien: Peter Lang (FASK Publikationen des Fachbereichs Angewandte Sprach- und Kulturwissenschaft der Johannes Gutenberg-Universität Mainz in Gernersheim, Reihe A, Bd. 23, 1997. – S. 35–48.

7.Додаткові ресурси:

1.Академічний тлумачний словник української мови [Електронний ресурс]. – URL: <http://sum.in.ua/>

2.Кияк А. Перекладознавство (німецько-український напрям) [Електронний ресурс] http://philology.knu.ua/php/18/5/kyak_pidrucjnyk.pdf - С. 122-140

3.Паршин А. Теория и практика перевода [Електронний ресурс] https://www.e-reading.club/bookreader.php/43772/Parshin_-_Teoriya_i_praktika_perevoda.html - : с 17.

4.Hennecke A. Zum Transfer kulturspezifischer Textbedeutungen. Theoretische und methodische Überlegungen aus einer semiotischen Perspektive [Електронний ресурс] <https://bop.unibe.ch/linguistik-online/article/view/513/854>

5.House J. Zum Erwerb interkultureller Kompetenz im Unterricht des Deutschen als Fremdsprache <http://www.alberta.ca/~german/ejournal/house.htm> (09.05.2000). Випуск 104 (1) Серія: філологічні науки

6.Sinz J. Translationstheorien. Die Äquivalenz nach Werner Koller und die Adäquatheit in der Skopostheorie [Електронний ресурс] <https://www.grin.com/document/381336> -: с. 1, 15

7.Презентації Power Point

8.Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання якого передбачає навчальна дисципліна

Комп'ютерний клас з інтернет-доступом для проведення тестування, виконання завдань на платформі Moodle;

Планшет, ноутбук або стаціонарний комп'ютер;

Дошка.